

Megemlékezés Dr. Hegyesi Gáborról

*In memoriam Dr Gábor Hegyesi
(1948–2025)*

TALYIGÁS KATALIN

Talyigás Katalin: szociológus, szociálpolitikus; talyigaskatalin1@gmail.com

Talyigás Katalin: sociologist; social policy expert; talyigaskatalin1@gmail.com

2025 április 8-án elhunyt dr. Hegyesi Gábor, a magyar szociális szakma egyik legjelentősebb alakja, az ELTE Társadalomtudományi Karának professor emeritusa, akinek életútja és munkássága szervesen összefonódott a szociális munka hazai megteremtésével és akadémiai elismertetésével.

Hegyesi Gábor 1948-ban született, polgári zsidó családból, Újpesten. Egész életében kötődött Újpesthez, ahol Hilscher Rezső a két világháború között settlement házat működtetett. Ez az intézmény Gábor számára, mint a közösségi szociális munka előzménye, egész életében fontos volt.

Anyai ágon családját mélyen érintette a holokauszt; édesanyját és nagyszüleit Újpestről Auschwitzba deportálták, a nagyszülők ott haltak meg. E traumatikus családi örökség – amelyről keveset beszélt –, mélyen beágyazódott identitásába, emberi érzékenységre. A kirekesztés, az egyenlőtlenség ellen minden tekintetben harcolt.

Fiatalon szociológus szeretett volna lenni, de mivel akkoriban még nem létezett ilyen képzés, közgazdasági tanulmányokat kezdett a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetemen, később tanári diplomát is szerzett. Pályáját 1973-ban a Szövetkezeti Kutató Intézetben kezdte. Itt dolgoztunk együtt, itt alakult ki kettőnk életre szóló szakmai barátsága. A '80-as évek közepén ösztöndíjjal Montreálba utazott, ahol egy szociális munkás kongresszuson mély elköteleződést élt meg a szociálismunkás-képzés mint hivatás iránt. E döntés jegyében végül az ausztráliai Monash Egyetemen szerezte meg mesterszakos szociális munkás diplomáját – elsőként Magyarországon.

Később a Johns Hopkins Egyetemen nonprofit menedzserként, majd a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemen minőségmenedzserként végzett. Élete minden szakaszában a tudás bővítését és a szakma fejlesztését tekintette céljának.

Tanári pályáját a '70-es években kezdte óraadóként a Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskolán, majd 1987-től Ferenc Zsuzsa hívására az ELTE-n folytatta. 1992-től a Bárczi Szociálismunkás-képző Tanszékét vezette, 2003-tól az ELTE Társadalomtudományi Karán is oktatott. Kezdetektől fogva fáradhatatlanul dolgozott a szociális munka akadémiai megalapozásáért, az évek során több ezer hallgató tanulmányait segítve és irányítva. A hallgatók számára nemcsak oktató, hanem mentor, emberi példakép is volt – segítő, elfogadó jelenléte maradandó nyomot hagyott bennük.

Kutatóként és programvezetőként több nemzetközi projekt (OTKA, TEMPUS, PHARE, LEONARDO, ERASMUS) résztvevője és vezetője volt. Nemzetközi szerepe is jelentős volt,

részt vett a szociálismenedzser-képzésben az EURODIR programban. Alapítója, szakmai vezetője volt Török Ivánnal a szociális menedzser szakirányú továbbképzésnek 2014-ig. Mindezek mellett Gábor a maastrichti Dél-Holland Főiskola Összehasonlító Szociális Kutatások Központjának igazgatójaként is dolgozott az uniós csatlakozást követően, a lehetőségek megnyílásával.

Számos cikk mellett, hét tankönyvet szerkesztettünk, írtunk együtt. Létrehoztuk a Szociális Innováció Alapítványt, melynek 1997–2017 között kuratórium elnöke volt. Mindig az elmélet és a gyakorlat kapcsolata foglalkoztatta. Társaival együtt megalkotta a Társadalmi Igazságosság Indexet, közreműködött a SzIA Minőségi Központ létrehozásában, valamint a SzIA Minőségi Modell kidolgozásában.

Gábor az elmélet és gyakorlat szerves egységében hitt: a rendszerváltás környékén aktívan részt vett nemcsak a szociálismunkás-képzés létrehozásában, hanem a civil szektor megszervezésében is. 1982-től a LARES Humánszolgáltató Szövetkezet alapítója és vezetője, majd a Nonprofit Humán Szolgáltatók Országos Szövetsége társelnöke, később elnöke lett. 2021-től a Nyugdíjas Klubok és Idősek „Életet az éveknek” Országos Szövetsége nemzetközi ügyeiért volt felelős, és ebben a minőségében hozta Magyarországra az EURAG (Idősek Európai Szervezete) főtítkárának a szakmai közreműködésével a memória tréning programot.

Kollégái és barátai szerint Gábor igazi „empowerment” személy volt: nemcsak tanította, hanem meg is élte a mások megerősítésének ethosát. Hitte, hogy a demokrácia gyakorlása, az emberi méltóság tisztelete és a pluralizmus nemcsak társadalompolitikai célok, hanem mindennapi értékek is. Élete utolsó pillanatáig aktív maradt. Tanított az OR-ZSE-n, szerepet vállalt a Harmadik Kor Egyetemében és a Ferge Szabadegyetem megalapításában is.

Magánemberként nem volt könnyű élete, lánya, Laura Ausztráliában él. Laurát – aki szociális munkás lett – mély szeretettel kísérte szakmai pályája útján. Felesége, Orsós Éva és nevelt gyermekei, Szalóki Ági és Andris, valamint rajongásig szeretett unokája, Áron jelentették a családot neki.

Életigenlése, szellemi nyitottsága, kulturális érdeklődése – zene, irodalom, filozófia – különleges színt adott személyiségének. Gábort mindenki, mint embert szerette.

Hegyesi Gábor pályája során mindig a jövőbe tekintett. Számos hallgató, kolléga, kutató és civil szakember számára ő volt az iránytű – nemcsak szakmailag, hanem emberileg is. Halálával pótolhatatlan űr maradt utána – de munkája, öröksége és szellemisége velünk él tovább.

Emléke legyen áldott.